

PEDAGOGISK OPPLEGG FOR EN MANN VED NAVN OVE

Utarbeidet av Anne Holtan

Innhold:

Innledning	s. 3–4
Oppgaver til norskfaget.....	s. 5–8
Oppgaver til samfunnsfag og psykologi.....	s. 9–14
Oppgaver til teaterfagene	s. 15–20
Vedlegg 1.....	s. 21–23
Vedlegg 2.....	s. 24–26
Vedlegg 3.....	s. 27–35

Til læreren

Jeg har laget oppgaver spesielt tilpasset til norskfaget, programfaget psykologi, og teaterfag ved MDD. Oppgavene er likevel såpass åpne og generelle at de godt kan brukes av andre faggrupper, for eksempel i sosiologi og sosialantropologi. Opplegget er tredelt, og under hver del har jeg satt inn fagspesifikke kompetansemål som er relevante for oppgavene.

Oppgavene kan gjøres både før og etter at klassen har sett forestillingen, med unntak av de oppgavene som er knyttet direkte til forestillingen.

Før klassene går i gang med arbeidet bør de lese følgende innledning om «En mann ved navn Ove».

Kort om “En mann ved navn Ove”

Ove er 59 år gammel, og bor alene i et toetasjes rekkehus. Han er en mann med faste rutiner. Han kjører Saab og synes alle som ikke gjør det er idioter. Særlig de som kjører Volvo. Han liker at ting har sin faste plass og at reglene i borettslaget overholdes til minste detalj. Til tross for at han for lengst er avsatt som styreleder – en hendelse han selv omtaler som statskuppet – går han daglige inspeksjonsrunder i borettslaget og holder oppsyn med at alt møter hans krav til standard.

Ove sparer på strømmen og pruter i butikken, og har et uvennlig ord til de fleste. Han fremstår som karikaturen på en bitter, aldrende gubbe som bruker mesteparten av tiden på å irritere seg over naboer og andre udugelige folk. Om bare alle hadde gjort som han, hadde kanskje verden vært til å holde ut, men for Ove er den ikke det. Han er deprimeret og vil egentlig bare dø. Han innser at han har blitt “til overs” i et samfunn der unge datakyndige mennesker styrer verden med tastaturet. Ingen ser verdien i å kunne rygge en tilhenger, i ordentlige verktøy eller et realt håndverk.

Han har opplevd mange tap det siste året. Mot sin vilje ble han førtidspensjonert, og Sonja, hans elskede kone gjennom 40 år, døde for et halvt år siden.

Han finner ingen grunn til å leve og har bestemt seg for å begå selvmord.

Livet vil det imidlertid annerledes. Hver gang han gjør et forsøk på å avslutte det hele, blir han avbrutt av noen som trenger hans oppmerksomhet eller hjelp. En hjemløs katt, eller en nabo i krise bryter inn i hverdagen og forstyrrer planene hans. Det viser seg at den bitre og sure gubben har et varmt hjerte.

Figuren Ove dukket opp på bloggen til forfatter og skribent Carl Fredrik Backman allerede i 2010. Små hverdagsskildringer med Ove i ulike komiske situasjoner fikk mange følgere. I 2012 kom romanen "En man som heter Ove" som ble en umiddelbar suksess. Romanen ble dramatisert og omarbeidet til en 5 kvarters monolog som ble satt opp på Rival i Stockholm i jan. 2015. Den gikk for fulle hus og ble meget godt mottatt av publikum og presse. Filmen kom senere samme år, med Rolf Lassgård som Ove.

Oppgaver spesielt egnet for norskfaget

Oppgave 1:

Sammenlign ulike fortellermåter og dramatiser en tekst

Instruksjon til oppgaven:

Dette er en todelt oppgave som skal gjøres i grupper med tre elever. Del 1 er en muntlig og skriftlig oppgave som dreier seg om analyse av tekst, virkemidler og sammenligning av ulike tekster som overføres mellom ulike medier. I del 2 skal gruppene selv dramatisere og iscenesette et tekstutdrag fra manuskriptet.

Forarbeid

Elevene gjør seg kjent med karakteren Ove ved at klassen leser innledningen s. 3

“Kort om *En mann ved navn Ove*”, og ser følgende videoklipp.

<https://www.youtube.com/watch?v=1gBvTE39CXg>

Del 1

Muntlig og skriftlig oppgave

Vedlagt finner dere tekstutdragene *Katten og Toget i vedlegg 1* fra teatermanuskriptet. Elevene leser disse i gruppen og diskuterer og svarer på følgende spørsmål:

1. Hva slags sjanger tilhører denne teksten?
2. Hvilke fortellerperspektiv finner dere?
3. Hvilke språklige virkemidler brukes?
4. Hva handler tekstene om, og hvilke tema finner dere gjemt i tekstutdragene?
5. Sammenlign tekstenes fortellermåte i forhold til videoklippet dere så. Hvilke forskjeller finner dere i fortellermåte?
6. Hva er filmsjangerens fortrinn og hva er den skrevne tekstens fortrinn når det gjelder å fortelle historien om Ove, og med tanke på seerens/leserens opplevelse?

Elevene skal sammen skrive et refleksjonsnotat basert på diskusjon og refleksjon i gruppene. Notatet leveres til læreren.

Del 2

Dramatisering

Gruppene skal deretter dramatisere og iscenesette tekstutdraget **Katten**. Gruppene viser frem iscenesettelsene i klassen.

Prosjektet avsluttes med en felles oppsummering og refleksjon i klassen, ledet av lærer. Elevene deler opplevelser og synspunkter når det gjelder arbeidet, og hvordan tekstene virker i forhold til de ulike måtene de blir fortalt på gjennom lesing av skrift, filmatisering og iscenesettelser.

Anbefalt bruk av tid ca. 4 skoletimer.

Oppgave 2:

Monologarbeid

Individuelt arbeid

Skriv en monolog basert på intervjuer. Elevene skal intervjuer minst 3 personer, helst i ulik alder, om et av følgende tema:

Tema 1: Hva er ensomhet?

Tema 2: Hva betyr felleskap for deg?

Tema 3: Hvor godt kjenner du naboene? Be intervjuobjektet beskrive naboene.

Hvordan er de? Hva liker de? Snakker dere sammen?

Etter at elevene har gjort intervjuet, skal de transkribere det. Det vil si at de skriver ned hva intervjuobjektene sier, og så skal de bearbeide og omarbeide teksten til en monolog. I dette arbeidet skal elevene være «skapende forfattere» og gjøre teksten til «sin». Lærer og elever blir enige om hvordan monologene skal fremføres. De kan velge om de vil fremføre monologene live foran klassen eller lage en videoblogg som vises i klassen.

Anbefalt bruk av tid ca. 4 skoletimer.

Oppgave 3:

Diktanalyse og skrivning

Arbeid i par og individuelt

Hvis elevene ennå ikke har sett forestillingen, bør klassen ha lest innledningen om *En mann ved navn Ove* og tekstutdraget **Toget** fra oppgave 1 før de går i gang med denne oppgaven.

Del 1

Elevene leser diktet *Einsamflygaren*, og deretter går de sammen i par og analyserer diktet. Skriv ned noen stikkord underveis.

Hva handler det om?

Hvem er einsamflygaren?

Beskriv einsamflygaren som et menneske.

Hvorfor sier Vesaas at vi ikke skal le av fuglen eller gråte for den?

Kan diktet relateres til historien om Ove?

Etter at elevene har jobbet med diktet, samles klassen igjen. Læreren leder en refleksjon i klassen der parene deler sin analyse med de andre elevene.

Einsamflygar

av Halldis Moren Vesaas (1907-95)

*Barn, ikkje le av den fuglen
Som flaksar så hjelpelaust av stad
Vinden har skilt han frå dei andre
Som flyg over havet i ei jamn, tett rad
Vinden valde ut denne eine
Og kasta han ut av den usynlege lei
Som fuglar av hans slag plar følgje
Han er ikkje lenger ein av dei
Sin eigen veg må han finne
Eller – om han trøytnar om litt
Gi tapt, la seg falle, gå under
Slik går det desse einsame titt
Det mørknar vidt over havet
Ei frostnatt kvesser sine jarn
Ein fugl flyg einsam under stjerner*

Ikkje gråt for den fuglen, barn

Del 2

Skrivearbeid

Elevene leser nedenstående artikkel hver for seg og skriver deretter en tekst om ensomhet med utgangspunkt i historien om Ove. De kan velge mellom å skrive et dikt, en novelle eller et essay.

<http://www.sinneshelse.no/artikler/ensomheten.html>

Relevante kompetansemål i norskfaget etter Vg 1, 2 og 3 studieforbereende utdanningsprogram

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- Lytte til og vise åpenhet for andres argumentasjon og bruke relevante og saklige argumenter i diskusjoner
- Mestre ulike roller i samtaler, diskusjoner, dramatiseringer og presentasjoner
- Bruke ulike estetiske uttrykksformer i sammensatte tekster
- Skrive kreative tekster på hovedmål og sidemål med bruk av ulike språklige virkemidler
- Gjøre rede for et bredt register av språklige virkemidler og forklare hvilken funksjon de har
- Tolke og vurdere sammenhengen mellom innhold, form og formål i sammensatte tekster
- Lytte til og vurdere argumentasjonen i muntlige tekster i ulike medier og ta stilling til innhold og formål
- Lese et utvalg samtidstekster på bokmål og nynorsk og drøfte hvordan disse tekstene språklig og tematisk forholder seg til vår tid
- Bruke kunnskap om tekst, sjanger, medium og språklige virkemidler til å planlegge, utforme og bearbeide egne tekster med klar hensikt, god struktur og saklig argumentasjon
- Skrive kreative, informative og resonnerende tekster, litterære tolkninger og retoriske analyser på hovedmål og sidemål med utgangspunkt i norskfaglige tekster
- Presentere et utvalg oversatte og originale nordiske tekster

Oppgaver egnet for samfunnsfag og programfag i psykologi

Oppgave 1:

Ensomhet og selvmord

Arbeid i gruppe og individuelt

Før dere går i gang med oppgavene anbefaler jeg at klassen leser innledningen om *En mann ved navn Ove*, s. 3

Del 1

Ensomhet er et sentralt tema i teaterstykket. I romanen *En mann ved navn Ove* får vi mer informasjon om Oves livshistorie, hans oppvekst og ulike faser i livet. Her blir han fremstilt som en mer sammensatt person. Han har nok alltid vært en «særing» med ganske spesielle interesser og en som ikke har strevet sosialt. Ove er ikke en person som lett slipper andre innpå seg, og han fremstår som ganske sjenert og klønete i møte med andre. Som ung mann møter han imidlertid Sonja, som åpner hjertet hans og lærer ham mye om følelser.

«Hun var fargene i livet mitt» sier han. Han har et svært begrenset sosialt nettverk og da Sonja dør, står han ganske alene igjen. Han er ufrivillig førtidspensjonert og deltar dermed i liten grad i fellesskapet i samfunnet. Han ser derfor ingen grunn til å

fortsette livet.

Diskuter følgende spørsmål i klassen:

1. Hvilke psykiske og helsemessige konsekvenser har ensomhet?
2. Hvilken betydning har arbeid i forhold til å kjenne at det er en mening med livet?
3. Hvilke tiltak kan vi gjøre på samfunnsnivå for å hindre at mennesker skal føle seg utenfor og unyttige?
4. Hva kan du gjøre som venn, nabo, eller familie når du ser at noen er ensomme?

Del 2

Individuelt arbeid

I et historisk og religiøst perspektiv har selvmord vært belagt med skyld, skam og frykt. Selvmord har vært forbudt ved lov og blitt betraktet som en alvorlig synd i mange religioner.

Av frykt for smitteeffekt og av hensyn til etterlatte har man stort sett unngått å skrive om selvmord i pressen, en praksis som etter hvert er blitt moderert i takt med at det er blitt mer åpenhet rundt psykiske lidelser og kriser. Tidligere het det: «selvmord eller selvmordsforsøk skal som hovedregel ikke omtales». Nå skal teksten i Vær varsom-plakaten i stedet lyde: «*Vær varsom ved omtale av selvmord og selvmordsforsøk. Unngå omtale som ikke er nødvendig for å oppfylle allmenne informasjonsbehov. Unngå beskrivelse av metode eller andre forhold som kan bidra til å utløse flere selvmordshandlinger.*» *Selvmord omtales ofte i aviser med standardformuleringen «personlig tragedie»* (Kilde: Wikipedia).

Selvmord er ofte uttrykk for en dyp personlig krise og er en tragedie for offerets familie. Senere forskning viser at åpenhet kan bidra til å hindre selvmord og til at den kriserammede søker hjelp. Større åpenhet også har bidratt til å minske stigmatiseringen av offerets familie og etterlatte, som ofte sliter med skyldfølelse og skam.

Skriveoppgave

Les følgende artikler før dere går i gang med skrivearbeidet:

<http://www.verdidebatt.no/innlegg/11618564-aerlig-om-ensomhet-aerlig-om-livet>

https://www.ung.no/psykiskhelse/2511_Ensomhet.html

http://martinehalvs.blogg.no/1476787220_jeg_nsker_meg_en_venn.html

Skriv et innlegg i debatten rundt større åpenhet om selvmord og hvilke forebyggende tiltak som kan gjøres for å få ned selvmordsstatistikken. Ta utgangspunkt i følgende spørsmål:

Hvordan skal vi snakke om selvmord?

Hva kan du som venn eller klassekamerat gjøre hvis du opplever at noen du kjenner går med selvmordstanker?

Reflekter rundt hvilke forebyggende tiltak som kan gjøres for at barn og unge skal ha god psykisk helse?

Oppgave 2:

Den gode og vonde ensomheten

Arbeid i par

Elevene lager skal lage en podcast som liksom skal sendes på P3. Tema er **den gode og den vonde ensomheten**. Podcasten skal ikke være lenger enn 15 min. Bruk kreativitet og fantasi når dere snakker om temaet, **ikke bare** faktakunnskap og statistikk. Den skal være utformet som en samtale om temaet. Det er lov å bruke humor og musikalske innslag selv om dere skal behandle temaet seriøst.

Gjør litt resarch før dere går i gang med å lage podcasten ved å lese følgende artikkel og evt. artiklene i oppgave 1: <https://psykologisk.no/sp/2016/02/e4/>

Oppgave 3:

Livsfasene

Gruppearbeid om livsfaser

Elevene går i grupper på fire. Gruppene jobber med hver sin livsfase. De skal lage en video eller en photostory som beskriver den aktuelle livsfasen og presentere denne for resten av klassen. Bruk gjerne rollespill eller små dramatiserte historier som forteller

noe om livsfasen. Bruk Erik Homburger Eriksons psykososiale utviklingsstadier og annet relevant lærestoff som beskriver de ulike livsfasene og eventuelle utfordringer som kan oppstå i de ulike fasene.

Bruk historien om Ove som inspirasjon.

Ove befinner seg i en livskrise. Han er 59 år, og står på terskelen til alderdommen.

Ove har opplevd store tap. Han har mistet kona og blitt ufrivillig førtidspensjonist.

Det er ikke lenger bruk for hans kunnskaper og erfaring.

På arbeidsplassen der han jobbet i nesten 40 år, føler han seg skviset ut til fordel for

de yngre. «*Han går ned stigen igjen. Legger loftsnøkkelen tilbake på plassen sin bak radiatoren i den lille gangen. «Slappe av litt,» sa de til ham. En masse enogtredveårige jålebukker som jobber med data og ikke drikker vanlig kaffe. Et helt samfunn av folk som ikke kan rygge med tilhenger, og så er det han som får beskjed om at det ikke er bruk for ham lenger. Kan det sies å være rimelig?»*

Oppgave 4:

Oves personlighet

Gruppearbeid

Elevene jobber i grupper med tre elever. Gruppene skal lage en personlighetsprofil av

Ove med utgangspunkt i teori om personlighetstyper og trekkteori:

<http://estudie.no/personlighet-trekkteorier/>.

Gruppens arbeid med personlighetsprofilene presenteres for klassen når de er ferdig.

Som grunnlag for analysen skal gruppene se følgende videoklipp fra filmen om Ove:

<https://www.youtube.com/watch?v=rKjNlqg1a3c>. Elevene skal også lese utdrag fra

bloggen fredrik.cafe.se. Forfatteren av romanen *En man som heter Ove* begynte å skrive om Ove i bloggen fredrik.cafe.se før romanen kom ut.

Les dette blogginnlegget om Ove:

En man som heter Ove köper en data som inte är en data

Jag är i min lokala datorbutik för att köpa lite sladd. Framför mig i kön står en medelålders man.

Han: (*Viftar med ett medelstort vitt paket mot expediten*) Jaha! Är det här en sån hära

Ajppadd då?

Expediten: (*Synbart obekvämt*) Ja, precis. En iPad. Men det hade varit toppen om du inte viftade runt med den sådär...

Han: (*Tittar skeptiskt på paketet*) Jaha! Och det är en data alltså?

Expediten: Ja...eller, ja, alltså...det är en iPad. En del kallar den "tablet" och andra kallar den "surfplatta". Det finns olika sätt att se på det där.

Han: (*Tittar på expediten som om han precis tilltalat honom baklänges*) Jaha!

Expediten: (*Nickar tveksamt*) Jaaa...

Han: (*Skakar lite på paketet igen*) Är den bra då, den här??

Expediten: Ja. Eller...hur menar du?

Han: (*Suckar högljutt, pratar extremt långsamt, som om expediten inte förstår svenska*) Är. Den. Braaa? Är det en bra data?

Expediten: Alltså...ja...den är jättebra...men det beror ju på vad för slags dator du vill ha.

Han: (*Irriterat*) Jag vill ha en data! En vanlig jävla data!

Expediten: Ja, alltså, det här är ju egentligen ingen vanlig dator. Du kanske hellre vill ha en... (*letar helt uppenbart efter ett ord som mannen framför honom kan tänkas kunna relatera till*) ...en laptop?

Han: Nej, det vill jag för fan inte. Jag vill ha en data!

Expediten: En laptop är en dator.

Han: (*Upprört*) Det vet jag väl!!!

Expediten: Okej.

(*Tystnad*)

Han: (*Tittar skeptiskt på lådan*) Var faller man ut tangentbordet?

Expediten: Ja, alltså, den har ju inget tangentbord.

Han: (*Tittar surt på expediten*) Jaha! För det måste man säkert köpa separat va? För en JÄVLA massa pengar!

Expediten: Nej...eller...men alltså. Den här datorn HAR inget tangentbord. Du styr allt direkt på skärmen.

Han: (*Skakar långsamt och trött på huvudet, lite som om han precis bevittnat expediten slicka på utsidan av glaset till en glassdisk*) Men jag måste ju för helvete ha ett tangentbord. Det fattar du väl för fan?

Expediten: (*Suckar djupt, räknar helt uppenbart till tio. Minst.*) Okej. Jag förstår. Men då tycker jag inte att du ska ha den här datorn. Då tycker jag att du till exempel ska köpa en MacBook istället.

Han: (*Inte alls övertygad*) En MacBook?

Expediten: Ja.

Han: Är det en sån där jävla "läsplatta" som alla snackar om?

Expediten: (*Bottenlös suck*) Nej. En MacBook är en...det är en... laptop. Med tangentbord.

Han: Jaha!

Expediten: Ja.

Han: (*Skakar paketet i handen lite igen, tittar sig surt omkring i butiken*) Är de nåt bra då?

Expediten: (*Motstår helt tydligt impulsen att börja klösa sig i ansiktet*) Låt mig se om min kollega är klar med sin kund, så kan han komma bort och visa dig.

Han: Jaha!

Expediten: (*Försvinner bakom disken. Kommer tillbaka med en kollega.*)

Kollega: (*Glatt*) Hej! Hur kan jag hjälpa dig?

Han: Jag vill ha en data!

Kollega: (*Tittar på mannen, ser inte riktigt lika glad ut längre, tittar på expedit med den tydliga "du ska få igen för det här"-blicken.*) Oookej. En "data" ja. Då kan vi gå bort här till vår avdelning för bärbara till att börja med.

Han: (*Surt*) Ja! Jag vet väl för fan vad en "lapptåp" är för nåt! Du behöver inte säga "bärbar"!

Kollega: (*Går muttrande mot andra änden av affären*) Härligt. Det här blir kul...

Expedi: (*Suckar, tittar på mig*) Jag kan ta nästa kund då.

Jag: Det är jag!

Expedi: Och vad kan vi stå till tjänst med för dig?

Jag: Jag skulle vilja köpa en sladd.

Expedi: Vad för sladd?

Jag: En vit, tack.

Expedi: (*Tittar länge och sammanbitet på mig. Tittar på klockan. Den är tjugo över tio. Tittar på expediten i kassan bredvid.*) Kan du hjälpa den här kunden Sara? Jag tar fan lunch nu.

Anbefalt bruk av tid ca. 2 skoletimer.

Relevante kompetansemål etter læreplan i programfaget Psykologi 1 og 2

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- Gjøre rede for ulike utviklingsområder knyttet til teorier om menneskets utvikling fra unnfangelse til død
- Definere personlighet, og gjengi ulike personlighetsteorier
- Gjøre rede for vanlige psykiske kriser i ulike livsfaser, og drøfte hvordan krisene kan føre til vekst og utvikling
- Drøfte forhold som påvirker psykisk helse særlig knyttet til ungdomskultur
- Gjøre rede for ulike emosjoner og behov, og hvordan disse påvirker og styrer atferd
- Beskrive hvordan mennesket utvikler sitt selvilde og sin identitet
- Beskrive ulike former for psykiske vansker og lidelser
- Gjøre rede for hva som kjennetegner god kommunikasjon, og demonstrere dette i praksis
- Beskrive ulike former for psykiske vansker og lidelser
- Forklare hvordan fysisk og psykisk helse påvirker hverandre

Oppgaver spesielt egnet for teaterfagene ved MDD

Oppgave 1:

Teaterlek med utdrag fra manus

Hele klassen jobber sammen

Instruksjon

Del 1

En elev leser utdraget scene 1 og 2 vedlegg 2, mens de andre elevene spiller ut handlingen. Elevene skal bytte på å spille, og dette styrer læreren. De står klare til å gå inn på scenen etter hvert som læreren roper dem inn. Elevene skal bare agere fysisk

Del 2

Elevene skal lage små scener fra hele manusutdraget, vedlegg 3. Det vil si 9 scener. Se vedlagte utdrag. Scenene spilles etter hverandre. Dere skal ikke bruke rekvisitter men alt fortelles gjennom fysisk agering/miming.

Anbefalt bruk av tid ca. 4 skoletimer.

Oppgave 2:

Nabolaget

Arbeid individuelt og i par med monologer.

Elevene skal skrive og fremføre monologer med persongalleriet i

En mann ved navn Ove. De skal jobbe i par med teksten og gi hverandre

konstruktiv kritikk og instruksjon. Monologene skal ikke være lengre enn 5 minutter og spilles for klassen. To eller flere elever kan ha samme rolle.

Tema: Livet i nabolaget

Ta utgangspunkt i disse spørsmålene:

Når og hvorfor flyttet du hit?

Er du lykkelig her?

Bor du alene eller sammen med noen?

Hva er ditt forhold til Ove, og hvor godt kjenner du han?

Hva synes du om han?

Rolleliste:

Parvaneh: Nyinnflyttet persisk dame. Gift med en svensk mann Patrick. Gravid med to små barn på 3 og 7 år.

Patrick: Gift med Parvaneh

Barn 1: 7 år og datter til Parvaneh og Patrick

Barn 2: 3 år og datter til Parvaneh og Patrick

Jimmy: Tjukk ung mann som er glad i katter, men veldig allergisk

Adrian: Ung gutt som hadde Sonja som lærer på skolen. Han var ikke skoleflink, men Sonja ga ham selvtillit

Mirsad: Ung homofil mann som har «kommet ut av skapet» selv om han var redd for hva faren ville si og gjøre.

Amel: Far til Mirsad, driver en liten café

Rune: Gammel venn av Ove som har blitt litt dement. Gift med Anita. Ble uvenner med Ove fordi han kjøpte en BMW

Anita: Gammel venn av Ove og Sonja gift med Rune

Det blonde meheet: Bor sammen med jålebukken Anders. De har en liten hund som er redd katter. Hun er utro mot kjæresten, men glad i pengene hans.

Anders: Rik ung mann. Glad i å trene. Sammen med det blonde meheet

Anbefalt bruk av tid ca. 4 skoletimer.

Oppgave 3: Ensomhet i fellesskapet

Arbeid i grupper med fire elever

Gruppene skal lage en miniforestilling på maks 10 minutter med utgangspunkt/inspirasjon i Stein Torleif Bjellas sangtekst. Analyser teksten og diskuter i gruppen hva som er hovedmotivet i teksten, og hvordan dere kan utvikle en situasjon som gir teksten et scenisk uttrykk.

Innegubbe

Har sett det ryk lenger ned.
Der bur det ein te
som styre på med sitt.
Eg har vurdert å ta ein tur
dit han andre bur
og fortelja om mitt.
Kunne ha siti ved eit kjøkenbord.
Sett ut glaset mens tankan fôr
over Sungenut.

Det har bygd seg opp so mangt.
Kjekt å møte folk i blant.
Koma seg litt ut.

Har alder meint å presse meg på
men det kunne ha vore interessant å
sjå og høyre koss andre lev og bur.
Kanskje har eg eit par tips på lur.

Eg vil ikkje bli ein innegubbe
som står bak gardine som ein skugge.

Bli eg stille og går tom
kan me la radion
ta seg tå praten min.

Me kunne ha køyrt ein tur i soln.
Uppå åsen på inspeksjon
som kompetanseteam.

Har alder meint å presse meg på
men det kunne ha vore interessant å
orientere om siste nytt.
Tilstandsrapport frå ein lenger upp.

Eg vil ikkje bli ein innegubbe
som står bak gardine som ein skugge.
Om du treng ein venn midt i viku ell på fest.
So veit du kem som gjedne kjem som gjest.

Det er sure folk alle stad.
Ko er det dei alle ha
mista true på?
Sjøl er eg sosial og lysteleg.
Sjøl om det ikkje alltid er
like lett å sjå.

Har alder meint å presse meg på
men det kunna vore interessant å
prate litt om ting me burde ha gjort no
og om dagens høge tempo.

Eg vil ikkje bli ein innegubbe
som står bak gardine som ein skugge.
Om du treng ein venn midt i viku ell på fest.
So veit du kem som gjedne kjem som gjest.

Anbefalt bruk av tid ca. 4 skoletimer.

Oppgave 3:

Skriv en teateranmeldelse av *En mann med navn Ove*

Individuelt arbeid

Bruk programmet og teatrets nettsted til å hente informasjon:

www.riksteatret.no

Innledningsvis må du ha med:

Presentasjon av stykket/oppsetningen:

- Navnet på stykket og dramatiker, regissør, skuespillere, scenograf evt. koreograf
- Kort om sjanger og handling
- Kort beskrivelse av oppsetningen både når det gjelder regi og scenografi.

Velg **ett** (1, 2 eller 3) av følgende elementer i forestillingen, som du analyserer mer inngående i anmeldelsen

1. Spillestil og skuespillerprestasjoner:

- Ekspressivitet: Stemmebruk, fysisk uttrykk, emosjonell temperatur
- Rolletolkning: Var du enig med skuespillerne i fremstillingen av rollene?
- Konsentrasjon og scenisk tilstedeværelse/utstråling

2. Regi:

- Miljøskildring: Tid og miljø
- Hva ønsker regissør å formidle: Budskap/tema?
- Spesielle regigrep
- Hvilken stemning ligger i forestillingen
- Rytme og tempo
- Personinstruksjon

3. Scenografi og bruk av sceniske virkemidler

- Hvordan brukes lys, lyd og musikk som miljøskapende elementer?
- Bruk av kostymer og **farger** (hvorfor er to sceneelementer røde?)
- Hvordan fungerer interiør og rekvisita?

Relevante kompetansemål fra læreplan i følgende fag ved MDD

Teaterproduksjon 1 og 2 og Teaterensemble

Skuespillerutvikling

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- Bruke grunnleggende skuespillerteknikk med vekt på utvikling av kropp og stemme

- Vise evne til å oppnå partnerkontakt
- Bruke ulike typer tekster i arbeid med stemmetrening og formidling
- Beherske grunnleggende skuespillerteknikk og skape et selvstendig uttrykk

Scenisk formidling

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- Gjøre rede for bruk av ekspressivitet i skuespillerens uttrykk
- Bruke ulike spillestiler i forhold til scenisk form
- Eksperimentere med sceniske virkemidler i forhold til rolle og scenisk handling
- Drøfte spillestil, virkemidler og tilnæringsmåter

Teaterteori og –analyse

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- Analysere og tolke forestillinger og skrive teateranmeldelser

Vedlegg 1

10. Toget

Perrongen er nærmest folketom. Jeg har ikke på meg dressjakka – den er altfor flekkete og lukter for sterkt av eksos, jeg ville få kjeft av Sonja hvis jeg dukket opp i den. Det er ett minutt igjen. Jeg går og stiller meg langt framme på perrongen. Det er ikke mer enn en meter ned, kanskje femognitti centimeter. Men jeg kan ikke helt forsone meg med at det er et tog som skal ta livet av meg. Jeg liker ikke tanken på at lokomotivføreren skal være nødt til å være vitne til det hele. Jeg har tenkt å hoppe når toget er like ved, slik at det blir siden på den første vogna som skyver meg ned på skinnegangen i stedet for den store frontruta. Jeg står og kikker i den retningen toget skal komme fra da jeg hører skriket. En mann i dress og svart frakk svaier fram og tilbake. Han har tydeligvis fått et eller annet slags anfall med rykninger gjennom hele kroppen. Armene hans rister som i krampe. Avisen faller ut av hendene på ham, han besvimer og faller så lang han er, rett ned på sporet. Der blir han liggende. Ingen andre på perrongen foretar seg noe som helst.

«Det var nå som svarte satan.» Jeg hopper ned på skinnegangen og får løftet ham opp.

Jeg blir stående nede på sporet, hører toget komme. Det er jo ikke akkurat sånn som jeg har planlagt, men det får gå. Skinnegangen rister under føttene på meg. Jeg puster ut, føler en dyp lettelse. Endelig. Døden. Toget blinker desperat. Jeg stirrer rett inn i lyset, men i det lille oppholdet mellom to av blinkene får jeg øyekontakt med togføreren. «Åhh!» Han kan umulig være stort mer enn tjue år. Det finnes en riktig måte å gjøre ting på. Og en gal måte. Toget er kanskje femten-tjue meter unna da jeg svinger meg opp på perrongen igjen og går min vei. «Og dermed var denne dagen også ødelagt.»

Da jeg kommer hjem, møter jeg den hvite Skodaen oppe ved sykkelskuret. Mannen i bilen løfter en rykende sigarett gjennom sidevinduet og gliser det overlegne gliset sitt. «Idiot!!»

11. Katten

Jeg føler meg plutselig andpusten. Hjertet slår. (Går hjem.) Utenfor døra er det en snøfonn med et katteformet hull i. I bunnen av hullet ligger det en katt. Det var vel ikke annet å vente. Da kommer Parvaneh flyende, helt hysterisk.

Parvaneh: «Er den død?» Ove: «Jeg er ikke noen veterinær.»

Parvaneh: «Du må fiske opp pusen!» sier hun og dasker meg på skulderen med votten sin.

Ove: «Må jeg vel ikke.» Jeg begriper ikke hvor dette kvinnemennesket Parvaneh dukker opp fra hele tiden.

Hun graver fram det dypfryste lille kreket og beordrer meg til å åpne døra. Jeg begynner å bli andpusten igjen. Det føles som om noen annen har tatt kontroll over armen min. Som om en del av meg sitter inne i skallen og skriker «NEI» mens resten av kroppen oppfører seg som en opprørske tenåring og åpner døra. Hun trækker forbi meg.

Parvaneh: «Det er jo svinekalde her inne. Finn fram noen ulltepper! Du må se å få løftet radiatorene dine.» (Sier hun og legger katten på sofaen.)

Ove: «Jeg har et pledd oppe i annen etasje.»

Da jeg kommer ned, er Jimmy, den overvektige naboen min, der. Han står der i bare t-skjorta selv om det er snø ute.

Jimmy: «Hei, kompis!» (Sier han og vinker.)

Man kan ikke lenger gå opp trappa i sitt eget hus uten å komme ned igjen og oppdage at man har åpnet vertshus. Parvaneh røsker til seg pleddet og begynner å tulle katten inn i det. Tjukken sier at vi aldri kommer til å få varmen i katta på den måten der. Parvaneh begynner å hyle.

Tjukken tar av seg t-skjorta og står der i stua mi med bar overkropp og fettete dissende fra brystet og ned mot knærne som om hele han var en diger iskake som noen hadde latt stå framme og tine og så satt tilbake i fryseren igjen. Han tar katten og omfavner den med hele den digre kroppen sin. Jeg er redd han skal kvele den.

Jimmy: «Slapp nå av da, Ove. Du må chille litt, altså. Jeg er en tjukkass, vet du. Og tjukkasser er jævlige gode til å produsere varme!» Katten ser ut til å kvikne til litt – ikke for at jeg bryr meg, men det ville ha gledet Sonja, selvfølgelig.

Parvaneh får for seg at hun skal koke opp litt vann og ser sitt snitt til å forsvinne ut på kjøkkenet mitt og gi seg til å åpne skapdører. Hun blir stående midt på gulvet med vannkjelen i hånda. Det er første gangen det kvinnemennesket ikke har kommet på noe å si.

Kjøkkenet er fullt av Sonjas ting. Smånipset i vinduskarmene. Hårspennene hennes gjenglemt på bordet, de gule lappene på kjøleskapdøra med hennes håndskrift. De myke hjulsporene på kryss og tvers over gulvet. Komfyren og kjøkkenbenken unormalt lave. Parvaneh er beskjemmet. Jeg lener meg mot oppvaskbenken. Hun legger hånda på skulderen min. Jeg bestemmer meg for ikke å skyve den bort. Jimmy roper etter noe å spise på, og knegger fornøyd over brødskiva med pølse jeg stikker i neven på ham.

Jimmy: «Du Ove, det ... det var så trist, dette med kona di. Hun var så ålreit. Og så lagde hun så jævlige god mat.»

Det gjorde hun. Kattekreket kan få bli her til det har tint opp, siden får Parvaneh ta seg av det. Men jentene hennes er allergiske. Jimmy sier «sorry, gitt» og holder katten et stykke ut fra brystet. Huden hans er så rød at det ser ut som om gutten står i brann. Parvaneh styrter fram til ham og skriker «Vi må få ham på sykehuset!».

Da minner jeg henne om at jeg ikke er velkommen på sykehuset, og sier i same åndedrag at gulvplankene på kjøkkenet er i ferd med å svikte.

Parvaneh: «Ove!»

Ove: «Nei, jeg har ikke tenkt å kjøre inn bilen mellom husene her, for det er forbudt.»

Parvaneh: «Ove!»

Ove: «Ikke tale om at Jimmy får kjøre en eneste meter i Saaben uten t-skjorte.»

Parvaneh: «Ove ...» (mykt)

Parvaneh betaler parkeringen ved sykehuset. Jeg protesterer ikke.

Den natta vekker katten meg sikkert 6-7 ganger. Den kryper opp i senga, helt uten respekt, men jeg sparker den ned igjen. Om morgenen sitter den midt på kjøkkengulvet med et uttrykk over snuten som om jeg skyldte den penger.

«En ting skal du være jævlige klar over: Her i huset nytter det ikke å reke rundt som en jævla konsulent og vente på at stekte småfugler skal komme flyende inn i munnen på deg. Du får være med meg på inspeksjonsrunden.» Jeg åpner en boks tunfisk til den – Sonja ville ikke blitt til å være i hus med hvis jeg lot katten sulte i hjel. Jeg drikker en kopp kaffe. Etterpå har jeg en del å gjøre. Vi kaver oss gjennom snøen fram til Sonjas grav. Jeg børster snø av steinen. Jeg har med meg rosa blomster, sanne som hun liker. Katten synker ned i snøen med baken.

«Ja ... ja, dette kattedreket bor hjemme hos oss nå. Holdt på å fryse i hjel utenfor huset vårt. Det er ikke jeg som har ødelagt den, den var i stykker fra før av. (Vi sitter tause en stund, så sier jeg at) Jeg savner deg.» Jeg kjenner noe mykt mot armen. Katten har lagt hodet sitt i min håndflate.

Vedlegg 2

Utdrag fra manus

1. En mann og en krok

«Jeg skal skru i en krok.»

Jeg liker ikke å forsere fram beslutninger som gjelder betongpluggen. De må få ta sin tid. Hver beslutning er en prosess. Folk har ikke noen respekt for god, gammeldags funksjonalitet lenger. Nå for tiden skal alt bare være pent. Og på data.

Det er viktig at den blir sentret.

Jeg har aldri eid en vekkerklokke i hele mitt liv. Jeg våkner kvart på seks, og da står jeg opp. Ti på seks setter jeg over kaffen. En måleskje per kopp pluss en ekstra for kanna. Verken mer eller mindre. Sånn har kona og jeg lagd kaffe i førti år. Folk kan ikke den slags lenger, trakke en skikkelig kopp kaffe. Ikke kan de skrive for hånd heller, nå for tiden. For nå skal det bare være espressomaskiner, data og «Inter-NETT». Hvordan skal det gå med samfunnet når folk ikke engang kan skrive eller koke kaffe lenger?

Lyset er ikke slått på ennå i de andre rekkehusene når jeg går ut. Her omkring er det ingen som gidder å stå opp før de må. Det bor jo bare selvstendig næringsdrivende og andre dagdrivere i dette området nå for tiden. Midt på gangstien mellom husene sitter det en katt med bare ett øre og en liten stump av en hale. Husj, ha deg vekk!

Kattekrek. Jeg går videre til parkeringsplassen, forbi skiltet med «All bilkjøring forbudt». Sjekker at det ikke har vært innbrudd i garasjene eller at en pøbelgjeng har satt fyr på dem. Ikke for at noe sånt har skjedd i disse kvartalene. Men så har jeg ikke hoppet over en eneste inspeksjonsrunde heller. (Jeg bøyer meg ned mot hellegangen og snuser på skjøtene mellom platene.) Piss. Det lukter piss. «Øhhh!»

Så drikker jeg morgenkaffen. Ringer og sier opp telefonen og avisabonnementet.

Reparerer blandebatteriet på det lille badet. Setter i nye skruer i håndtaket til terrassedøra. Oljer benkeplata på kjøkkenet. Det var ikke sånn livet var ment å være.

Se der! Se på han jalebukken som jogger der borte. Anders. Tror han eier hele gata.

Han betalte en svinaktig overpris for huset, lånte hele beløpet selvfølgelig. Det er sånt som driver prisene i været for vanlige dødelige. Kjører Audi.

Selvstendige næringsdrivere og andre idioter, de kjører Audi. De har jo ikke bedre vett. Kjæreste har han også. Det blonde meheet, som jeg kaller henne. Vakler rundt i strøket her som en full panda, på hæler så høye som skiftenøkler. Hun har en sånn liten håndveskebikkje, som løper rundt uten bånd og bjeffer og pisser på ganghellene. Dama tror ikke at jeg merker det.

Jeg skylder ikke noe for huset mitt, jeg. Det er nedbetalt. Jeg har gjort rett og skjell for meg. Gått på jobben. Aldri vært sykmeldt så mye som en dag. Jeg har tatt ansvar. Det er ingen som gjør det lenger, tar ansvar. Det er ingen som vil jobbe. Landet er fullt av folk som vil ha lunsjpause hele dagen.

«Det skal vel bli deilig å få ta det litt rolig? Det er mangel på arbeidsplasser, vi må la den eldre generasjonen gå.» Et tredjedels århundre på samme arbeidsplass, og så er man plutselig blitt en «generasjon». For nå er alle enogtredve, har for trange bukser og har sluttet å drikke vanlig kaffe. Haugevis av menn med velfriserte skjegg som skifter jobb og skifter kone og skifter bilmerke for et godt ord. «Det skal vel bli deilig å få ta det litt rolig?» Olje kjøkkenbenken – det er ikke meningen at man skal ha tid til den slags på en tirsdag.

2. Nye naboer

Det eneste jeg vil er å få dø i fred. Jeg står med drillen i hånda da jeg hører en langtrukken skrapelyd. Jeg røsker til side gardenene som Sonja har gnålt om at hun vil skifte ut. Utenfor står en gravid, svarthåret og åpenbart utenlandsk dame og gestikulerer vilt til en blond koloss. Han sitter inneklemt i førersetet i en bitteliten japansk bil med en tilhenger som skraper langs hele ytterveggen på rekkehuset mitt. (Jeg styrter ut.)

Ove: «Hva i huleste er det dere driver med?»

Parvaneh: «Ja, det lurte jeg også på!» (brøler den svarthårede damen.)

Ove: «Det er ikke lov å kjøre bil inne på området. Kan du ikke lese skilter, eller?»

Parvaneh: «Det er ikke jeg som kjører. Jeg sa HØYRE! Og så fortsetter du å rygge til VENSTRE. Du ikke lytter! Du ALDRI lytter!» (fosser det ut av det gravide utenlandske kvinnemennesket. Kolossen bare nikker og sier)

Patrick: «Øhh ... Unnskyld, altså. Det var bare et lite uhell. Vi fikser det.»

Ove: «Fikser det? Du står midt i blomsterbedet mitt.»

Patrick: «Dette er vel ikke noe blomsterbed? Du, hør nå her da, det her er jo bare jord.»

Ove: «Det er et BLOMSTERBED!» Patrick: «Men du har jo ikke plantet noe i det ...»

Han har pokker ikke noe med hva jeg gjør og ikke gjør med blomsterbedet mitt. Han prøver å flytte bilen. Jeg ser med det samme at han ikke retter opp tilhengeren riktig, han rygger rett inn i postkassa mi. Kanten på tilhengeren lager en diger bulk i det grønnlakkerte metallet og bretter det dobbelt. Jeg river opp bildøra.

Patrick: «Min feil! Min feil! Sorry altså, jeg så ikke den postkassa i bakspeilet, jeg.

Det er ikke så enkelt dette med tilhenger, jeg skjønner aldri hvilken vei jeg skal dreie rattet.»

Hvordan er det mulig å ikke kunne rygge med en tilhenger? Hvor vanskelig kan det være å finne ut av høyre og venstre og så gjøre det motsatte? Jeg kjører bilen framover og retter opp tilhengeren som et sivilisert menneske. Setter bilen i revers, kikker i venstre speil, så i høyre før jeg rygger den japanske bilen og tilhengeren dens inn midt mellom mitt hus og deres med perfekt beregning.

Patrick: «Takk for hjelpen.»

Man burde ikke slippe en sånn som ham borti tilbakespolingsknappen på en kassettpiller engang. Det gravide utenlandske kvinnemennesket takker, hun også.

Hun har de største brune øynene jeg noen gang har sett.

Ove: «I dette boligbyggelaget kjører vi ikke bil inne på området, det får dere faenimeg bare se å lære dere.»

Jeg rekker ikke mer enn å ta opp drillen igjen før det ringer på døra. En gang, to ganger. Tre ganger. To unger, med helt svart hår og store, brune øyne, rekker fram en varm plastboks.

Treåringen: «Lys.» Sjuåringen: «Ris, heter det. Med safran. Og kylling.» Treåringen: «Lys å laflan.»

Jeg ser den gravide utenlandske dama. Hun vinker. Jeg vinker ikke tilbake. Jeg setter boksen i kjøleskapet. Ikke for at jeg har for vane å spise hva som helst som fremmede unger byr fram, men man kaster ikke mat. Av prinsipp. Det har blitt mørkt. Det går ikke an å bore i mørke. Da blir jeg nødt til å tenne alle lampene, og det er ikke godt å vite når de blir slått av igjen. Og den gleden unner jeg ikke strømselskapet.

«Ta det litt rolig,» sa de. En haug med enogtredveårige spradebasser som jobber med data. Et helt samfunn der ikke en jævel kan rygge med tilhenger, og så er det *de* som

forteller *meg* at jeg ikke trengs lenger. Er det rimelig? (Jeg setter meg foran tv-en og spiser den utenlandske maten rett fra boksen.)

Vedlegg 3

Fra scene 1. En mann og en krok

Roller: Ove og en katt

«Jeg skal skru i en krok.»

Jeg liker ikke å forsere fram beslutninger som gjelder betongpluggen. De må få ta sin tid. Hver beslutning er en prosess. Folk har ikke noen respekt for god, gammeldags funksjonalitet lenger. Nå for tiden skal alt bare være pent. Og på data.

Det er viktig at den blir sentret.

Jeg har aldri eid en vekkerklokke i hele mitt liv. Jeg våkner kvart på seks, og da står jeg opp. Ti på seks setter jeg over kaffen. En måleskje per kopp pluss en ekstra for kanna. Verken mer eller mindre. Sånn har kona og jeg lagd kaffe i førti år. Folk kan ikke den slags lenger, trakke en skikkelig kopp kaffe. Ikke kan de skrive for hånd heller, nå for tiden. For nå skal det bare være espressomaskiner, data og «Inter-NETT». Hvordan skal det gå med samfunnet når folk ikke engang kan skrive eller koke kaffe lenger?

Lysen er ikke slått på ennå i de andre rekkehusene når jeg går ut. Her omkring er det ingen som gidder å stå opp før de må. Det bor jo bare selvstendig næringsdrivende og andre dagdrivere i dette området nå for tiden. Midt på gangstien mellom husene sitter det en katt med bare ett øre og en liten stump av en hale. Husj, ha deg vekk!

Kattekrek. Jeg går videre til parkeringsplassen, forbi skiltet med «All bilkjøring forbudt». Sjekker at det ikke har vært innbrudd i garasjene eller at en pøbelgjeng har satt fyr på dem. Ikke for at noe sånt har skjedd i disse kvartalene. Men så har jeg ikke hoppet over en eneste inspeksjonsrunde heller. (Jeg bøyer meg ned mot hellegangen og snuser på skjøtene mellom platene.) Piss. Det lukter piss. «Øhhh!»

Så drikker jeg morgenkaffen. Ringer og sier opp telefonen og avisabonnementet.

Reparerer blandebatteriet på det lille badet. Setter i nye skruer i håndtaket til terrassedøra. Oljer benkeplata på kjøkkenet. Det var ikke sånn livet var ment å være.

Se der! Se på han jalebukken som jogger der borte. Anders. Tror han eier hele gata.

Han betalte en svinaktig overpris for huset, lånte hele beløpet selvfølgelig. Det er sånt som driver prisene i været for vanlige dødelige. Kjører Audi.

Selvstendige næringsdrivere og andre idioter, de kjører Audi. De har jo ikke bedre vett. Kjæreste har han også. Det blonde meheet, som jeg kaller henne. Vakler rundt i strøket her som en full panda, på hæler så høye som skiftenøkler. Hun har en sånn liten håndveskebikkje, som løper rundt uten bånd og bjeffer og pisser på ganghellene. Dama tror ikke at jeg merker det.

Jeg skylder ikke noe for huset mitt, jeg. Det er nedbetalt. Jeg har gjort rett og skjell for meg. Gått på jobben. Aldri vært sykmeldt så mye som en dag. Jeg har tatt ansvar. Det er ingen som gjør det lenger, tar ansvar. Det er ingen som vil jobbe. Landet er fullt av folk som vil ha lunsjpause hele dagen.

«Det skal vel bli deilig å få ta det litt rolig? Det er mangel på arbeidsplasser, vi må la den eldre generasjonen gå.» Et tredjedels århundre på samme arbeidsplass, og så er man plutselig blitt en «generasjon». For nå er alle enogtredve, har for trange bukser og har sluttet å drikke vanlig kaffe. Haugevis av menn med velfriserte skjegg som skifter jobb og skifter kone og skifter bilmerke for et godt ord. «Det skal vel bli deilig å få ta det litt rolig?» Olje kjøkkenbenken – det er ikke meningen at man skal ha tid til den slags på en tirsdag.

Fra scene 2. Nye naboer

Roller: Ove, Parvaneh, Patrick og to små barn

Det eneste jeg vil er å få dø i fred. Jeg står med drillen i hånda da jeg hører en langtrukken skrapelyd. Jeg røsker til side gardinene som Sonja har gnålt om at hun vil skifte ut. Utenfor står en gravid, svarthåret og åpenbart utenlandsk dame og gestikulerer vilt til en blond koloss. Han sitter inneklemt i førersetet i en bitteliten japansk bil med en tilhenger som skraper langs hele ytterveggen på rekkehuset mitt. (Jeg styrter ut.)

Ove: «Hva i huleste er det dere driver med?»

Parvaneh: «Ja, det lurar jeg også på!» (brøler den svarthårede damen.)

Ove: «Det er ikke lov å kjøre bil inne på området. Kan du ikke lese skilter, eller?»

Parvaneh: «Det er ikke jeg som kjører. Jeg sa HØYRE! Og så fortsetter du å rygge til VENSTRE. Du ikke lytter! Du ALDRI lytter!» (fosser det ut av det gravide utenlandske kvinnemennesket. Kolossen bare nikker og sier)

Patrick: «Øhh ... Unnskyld, altså. Det var bare et lite uhell. Vi fikser det.»

Ove: «Fikser det? Du står midt i blomsterbedet mitt.»

Patrick: «Dette er vel ikke noe blomsterbed? Du, hør nå her da, det her er jo bare jord.»

Ove: «Det er et BLOMSTERBED!» Patrick: «Men du har jo ikke plantet noe i det ...»

Han har pokker ikke noe med hva jeg gjør og ikke gjør med blomsterbedet mitt. Han prøver å flytte bilen. Jeg ser med det samme at han ikke retter opp tilhengeren riktig, han rygger rett inn i postkassa mi. Kanten på tilhengeren lager en diger bulk i det grønnlakkerte metallet og bretter det dobbelt. Jeg river opp bildøra.

Patrick: «Min feil! Min feil! Sorry altså, jeg så ikke den postkassa i bakspeilet, jeg. Det er ikke så enkelt dette med tilhenger, jeg skjønner aldri hvilken vei jeg skal dreie rattet.»

Hvordan er det mulig å ikke kunne rygge med en tilhenger? Hvor vanskelig kan det være å finne ut av høyre og venstre og så gjøre det motsatte? Jeg kjører bilen framover og retter opp tilhengeren som et sivilisert menneske. Setter bilen i revers, kikker i venstre speil, så i høyre før jeg rygger den japanske bilen og tilhengeren dens inn midt mellom mitt hus og deres med perfekt beregning.

Patrick: «Takk for hjelpen.»

Man burde ikke slippe en sånn som ham borti tilbakespolingsknappen på en kassettpiller engang. Det gravide utenlandske kvinnemennesket takker, hun også.

Hun har de største brune øynene jeg noen gang har sett.

Ove: «I dette boligbyggelaget kjører vi ikke bil inne på området, det får dere faenimeg bare se å lære dere.»

Jeg rekker ikke mer enn å ta opp drillen igjen før det ringer på døra. En gang, to ganger. Tre ganger. To unger, med helt svart hår og store, brune øyne, rekker fram en varm plastboks.

Treåringen: «Lys.»

Sjuåringen: «Ris, heter det. Med safran. Og kylling.» Treåringen: «Lys å laflan.»

Jeg ser den gravide utenlandske dama. Hun vinker. Jeg vinker ikke tilbake. Jeg setter boksen i kjøleskapet. Ikke for at jeg har for vane å spise hva som helst som fremmede unger byr fram, men man kaster ikke mat. Av prinsipp. Det har blitt mørkt. Det går ikke an å bore i mørke. Da blir jeg nødt til å tenne alle lampene, og det er ikke godt å vite når de blir slått av igjen. Og den gleden unner jeg ikke strømselskapet.

«Ta det litt rolig,» sa de. En haug med enogtredveårige spradebasser som jobber med data. Et helt samfunn der ikke en jævel kan rygge med tilhenger, og så er det *de* som forteller *meg* at jeg ikke trengs lenger. Er det rimelig? (Jeg setter meg foran tv-en og spiser den utenlandske maten rett fra boksen.)

Fra scene 5. Det blonde meheet

Roller: Ove, Adrian, Det blonde Meheet, Parvaneh

«Se der!» En sykkel lent opp mot veggen til sykkelskuret. Selv om det står et stort skilt der der det klart og tydelig står at det er forbudt å parkere sykler her. Punkttert er den også. Da jeg løfter den opp for å sette den inn i skuret, dukker det opp en ung jyping.

Adrian: «Hei! Hva faen er det du driver med? Jeg skal jo til å fikse den.»

Ove: «Dette er en damesykel, den er neppe din.»

Adrian: «Den er kjæresten min sin.» Han peker mot det nederste huset, der disse kommunistene som tvang igjennom kildesorteringsreformen bor.

Ove: «Hun kan hente den i sykkelskuret.» Adrian: «Forbanna gubbejævel.»

Femten meter fra den mishandlede postkassa mi får jeg øye på det blonde meheet. Det bjeffende lille vesenet som pleier å pisse på hellegangen, flyr rundt beina hennes. En beksømstøvel med øyne. Hun står og kaster stein. På den maltrakterte katten. Den sitter klistret innerst i hjørnet ved huset mitt.

Ove: Kaster du en eneste stein til inn på min tomt, kaster jeg deg inn på din.

Meheet: «Det motbydelige kreket der klorte Prince. Jeg skal drepe den fillekatta. Den er sikkert full av alskens ekle sykdommer og rabies og greier.»

Ove: «Det er sikkert du òg. Men vi kaster ikke stein på deg av den grunn.»

Meheet: «Du tror visst at du eier denne gata, din jævla mongo!» (lirer hun av seg og går.)

Jeg sier til katten at den kan rusle av gårde nå. Den rikker seg ikke.

(Jeg går inn.) Tar på meg dressbukser og gåbortskjorta. Dekker til gulvet med plast. Det kommer vel til å bli et jævla renn av ivrige små eiendomsmeplerspirer her før ambulansefolka har fått så mye som båret ut liket. De skal ikke få løpe inn her med skoene på og lage riper i gulvet. Jeg tar på meg dressjakka og sjekker at konvolutten ligger i innerlomma. Snur bildet av Sonja så det vender ut mot vinduet i stedet. Hun skal slippe å se dette. Jeg begynner å bore. Da ringer det på døra, en gang, to ganger, tre ganger. Jeg åpner, og der står den gravide utenlandske dama og kolossen hennes.

Fra scene 8. Sykehuset

Roller: Ove, Parvaneh, Patrick, 2 små barn og klovn

Jeg åpner garasjedøra. Det er den gravide utenlandske dama. Hun står der og holder hånda over nesa.

Ove: «Du må jo for faen passe deg når man åpner garasjedøra. Du står altfor nære.»

Det renner to striper tykt, rødt blod fra neseborene hennes. Hun vil ha skyss til sykehuset. Jeg sier at nå får hun skjerpe seg, det er jo bare litt neseblod. Men det er han kolossen som har falt ned fra stigen da han prøvde å åpne vinduet utenfra.

«Idiot!»

Parvaneh: «Du skal kjøre oss til sykehuset. Mannen min har falt og slått seg i stykker. Og jeg har ikke førerkort.»

Ove: «Hva for noe 'skal'? Her er det ikke snakk om å skulle noe som helst. Jeg er ikke noen jævla transporttjeneste. Hvordan er det mulig å ikke ha førerkort?»

Det er ikke til å komme fra at Sonja ville hatt ett og annet å si til dette hvis hun hadde vært her.

Parvaneh: «Hei barn, sitt nå pent her med onkel Ove mens mamma går og ser hvordan det står til med pappa. OK?» (sier hun når vi er framme.)

«BOK!» skriker treåringen og løper bort til et hjørne med et sant kaos av leketøy og kosedyr og billedbøker. Jeg setter meg så langt unna jeg kan komme, men hun dukker opp under armen min med boka og sier «Les!».

Ove: «Det var en gang et tog.»

Mer står det ikke på den sida, så jeg blar om. Men hun blar tilbake, og da forklarer sjuåringen at jeg skal fortelle hva som skjer på sida og bruke stemmer.

Eventyrstemmer.

Ove: «Jeg har ikke tenkt å bruke noen jæv... Det blir ikke noen stemmer her! Jeg mener – hva er nå dette for noe tull? Et tog som snakker? Finnes det ikke en bok om biler der?»

«Klovvvv!» sier treåringen. Foran oss står det en voksen mann som på ramme alvor er utkledd som klovn og spør ungen om hun vil se en tryllekunst. Og vil at jeg skal gi ham en femkroning!

Klovnen: «Men du ... det er jo en tryllekunst, jo ... Hei, kom igjen, jeg er jo sykehusklovn her. Dette er for barnas skyld. Du får den tilbake.»

Det får jeg ikke. Møkkatriks. Han prøver å prakke på meg en *annen* femkroning!

Noen velvoksne sikkerhetsvakter kommer og stiller seg på hver side av oss. Jeg er ikke ønsket på sykehuset. Vi må sette oss på en benk borte ved de store glassdørene ut mot parkeringsplassen. Treåringen sladrer da Parvaneh kommer tilbake.

Treåringen: «Ove slo klovvvnen.» Ove: «Pøh! Slo og slo – jeg dyttet bare litt til ham.»

«Han var faktisk ikke noe tess til å trylle heller,» sier sjuåringen. (Mumler: «Nei, nettopp.») Så kjører vi hjem igjen. Og da trenger hun hjelp med stigen og med en radiator som ikke fungerer. Sier at jeg kan da ikke la jentene fryse i hjel. At det får greie seg med at de var vitne til at jeg slo ned en klovn. Skal si det hadde blitt oppvask med Sonja hvis jeg kom til himmelen som barnemorder. Jeg får ta livet av meg en annen dag.

Fra scene 9. Sonja

Roller: Ove og Sonja

Hun hadde røde sko og et stort, gult hårspenne og en gullbroasje på brystet som solrefleksene lekte høyst uanstendig med. Klokka var halv sju om morgenen. Toget var rengjort og klart og skiftet mitt var akkurat slutt. Men så fikk jeg øye på henne på perrongen, med alt det brune håret og alle de blå øynene og all den boblende latteren. Så jeg gikk på toget hennes og ble med da det kjørte. Hadde ingen anelse om hva jeg skulle, det gikk vel bare over styr for meg. Jeg fikk overtalt konduktøren til å låne meg de sivile klærne sine, bukse og skjorte, så jeg ikke så ut som rengjøringspersonell. Jeg satte meg ved siden av henne, og hun kikket på meg og smilte og sa «hei». Og da måtte jo jeg svare «hei». Hun spurte om jeg likte å lese. Da

jeg ristet på hodet, sa hun at hun elsket det. Hun gikk på lærerhøyskolen. Da vi gikk av toget, spurte hun hva jeg skulle der. Jeg er i militæret borti her, flesket jeg til med. «Da ses vi kanskje på tilbakeveien,» (sa hun.) «Jeg tar femtoget.» Klokka fem tok jeg toget sammen med henne i en og en halv time, og så en drøy halvtime tilbake til min egen stasjon. Hver dag i tre måneder. Til slutt ble hun vel lei av å vente på at jeg skulle be henne med ut. Så da bød hun seg selv ut i stedet: «Jeg står her og venter klokka åtte i morgen kveld. Da vil jeg at du skal ha på deg en dressjakke og ta meg med på restaurant.»

Jeg ventet på henne ved stasjonen i fatter'ns gamle brune dressjakke i over et kvarter. Men da hun til slutt dukket opp, i et langt, blomstrete skjørt og en strikkejakke så rød at jeg måtte flytte vekten fra den venstre foten til den høyre, ga jeg blaffen i hennes manglende evne til å passe tiden. Hun så på meg, og dermed følte jeg meg som om jeg var den eneste mannen i verden. Da kunne jeg ikke lyve for henne lenger, men fortalte sannheten. «Jeg er bare en vanlig renholdsarbeider ved jernbanen, og jeg har løyet for deg uten noen annen grunn enn at jeg synes det er sånn stas å kjøre tog med deg.» Hun begynte å le, og sa at det ikke hadde vært så vanskelig å skjønne at jeg ikke var i militæret siden jeg aldri hadde uniform på meg. Og så spurte hun hva jeg egentlig hadde lyst til å gjøre med livet mitt, hvis jeg fikk lov til å drømme helt fritt. Og uten den minste betenkningstid svarte jeg at jeg ville bygge hus. Tegne dem. Konstruere dem. Regne ut den beste måten å få dem til å stå der de skulle.

Om mandagen hadde hun med seg brosjyrer for et brevkurs som førte fram til ingeniøreksamen. To år skulle det ta. Jeg gikk opp til eksamen etter seks måneder. Så tok jeg et kurs til. Og ett til. Og så fikk jeg jobben på anleggskontoret og ble der i mer enn et tredjedels århundre. Jobbet hardt, var aldri syk. Kjøpte et lite toetasjes rekkehus i et nybygd område ute i skogen. Hun ville gifte seg. Jeg fridde. Hun ville ha barn. Det kunne vel la seg høre. Og knappe førti år senere finnes det ingen skog rundt huset lenger. Bare andre hus. Og en vakker dag lå hun i en sykehusseng og holdt meg i hånda og sa at jeg ikke skulle bekymre meg.

Fra scene 11. Katten

Roller: Ove, Parvaneh, Jimmy

Jeg føler meg plutselig andpusten. Hjertet slår. (Går hjem.) Utenfor døra er det en snøfonn med et katteformet hull i. I bunnen av hullet ligger det en katt. Det var vel ikke annet å vente. Da kommer Parvaneh flyende, helt hysterisk.

Parvaneh: «Er den død?» Ove: «Jeg er ikke noen veterinær.»

Parvaneh: «Du må fiske opp pusen!» sier hun og dasker meg på skulderen med votten sin.

Ove: «Må jeg vel ikke.» Jeg begriper ikke hvor dette kvinnemennesket Parvaneh dukker opp fra hele tiden.

Hun graver fram det dypfryste lille kreket og beordrer meg til å åpne døra. Jeg begynner å bli andpusten igjen. Det føles som om noen annen har tatt kontroll over armen min. Som om en del av meg sitter inne i skallen og skriker «NEI» mens resten av kroppen oppfører seg som en opprørske tenåring og åpner døra. Hun trækker forbi meg.

Parvaneh: «Det er jo svinekalde her inne. Finn fram noen ulltepper! Du må se å få løftet radiatorene dine.» (Sier hun og legger katten på sofaen.)

Ove: «Jeg har et pledd oppe i annen etasje.»

Da jeg kommer ned, er Jimmy, den overvektige naboen min, der. Han står der i bare t-skjorta selv om det er snø ute.

Jimmy: «Hei, kompis!» (Sier han og vinker.)

Man kan ikke lenger gå opp trappa i sitt eget hus uten å komme ned igjen og oppdage at man har åpnet vertshus. Parvaneh røsker til seg pleddet og begynner å tulle katten inn i det. Tjukken sier at vi aldri kommer til å få varmen i katta på den måten der.

Parvaneh begynner å hyle.

Tjukken tar av seg t-skjorta og står der i stua mi med bar overkropp og fettete dissende fra brystet og ned mot knærne som om hele han var en diger iskake som noen hadde latt stå framme og tine og så satt tilbake i fryseren igjen. Han tar katten og omfavner den med hele den digre kroppen sin. Jeg er redd han skal kvele den.

Jimmy: «Slapp nå av da, Ove. Du må chille litt, altså. Jeg er en tjukkas, vet du. Og tjukkaser er jævlige gode til å produsere varme!» Katten ser ut til å kvikne til litt – ikke for at jeg bryr meg, men det ville ha gledet Sonja, selvfølgelig.

Parvaneh får for seg at hun skal koke opp litt vann og ser sitt snitt til å forsvinne ut på kjøkkenet mitt og gi seg til å åpne skapdører. Hun blir stående midt på gulvet med vannkjelen i hånda. Det er første gangen det kvinnemennesket ikke har kommet på noe å si.

Kjøkkenet er fullt av Sonjas ting. Smånipset i vinduskarmene. Hårspennene hennes gjenglemt på bordet, de gule lappene på kjøleskapdøra med hennes håndskrift. De myke hjulsporene på kryss og tvers over gulvet. Komfyren og kjøkkenbenken unormalt lave. Parvaneh er beskjemmet. Jeg lener meg mot oppvaskbenken. Hun legger hånda på skulderen min. Jeg bestemmer meg for ikke å skyve den bort. Jimmy roper etter noe å spise på, og knegger fornøyd over brødiskiva med pølse jeg stikker i neven på ham.

Jimmy: «Du Ove, det ... det var så trist, dette med kona di. Hun var så ålreit. Og så lagde hun så jævlige god mat.»

Det gjorde hun. Kattekreket kan få bli her til det har tint opp, siden får Parvaneh ta seg av det. Men jentene hennes er allergiske. Jimmy sier «sorry, gitt» og holder katten et stykke ut fra brystet. Huden hans er så rød at det ser ut som om gutten står i brann. Parvaneh styrter fram til ham og skriker «Vi må få ham på sykehuset!».

Da minner jeg henne om at jeg ikke er velkommen på sykehuset, og sier i same åndedrag at gulvplankene på kjøkkenet er i ferd med å svikte.

Parvaneh: «Ove!»

Ove: «Nei, jeg har ikke tenkt å kjøre inn bilen mellom husene her, for det er forbudt.»

Parvaneh: «Ove!»

Ove: «Ikke tale om at Jimmy får kjøre en eneste meter i Saaben uten t-skjorte.»

Parvaneh: «Ove ...» (mykt)

Parvaneh betaler parkeringen ved sykehuset. Jeg protesterer ikke.

Den natta vekker katten meg sikkert 6-7 ganger. Den kryper opp i senga, helt uten respekt, men jeg sparker den ned igjen. Om morgenen sitter den midt på kjøkkengulvet med et uttrykk over snuten som om jeg skyldte den penger.

«En ting skal du være jævlige klar over: Her i huset nytter det ikke å reke rundt som en jævla konsulent og vente på at stekte småfugler skal komme flyende inn i munnen på deg. Du får være med meg på inspeksjonsrunden.» Jeg åpner en boks tunfisk til den – Sonja ville ikke blitt til å være i hus med hvis jeg lot katten sulte i hjel. Jeg drikker en kopp kaffe. Etterpå har jeg en del å gjøre. Vi kaver oss gjennom snøen fram til Sonjas

grav. Jeg børster snø av steinen. Jeg har med meg rosa blomster, sånne som hun liker. Katten synker ned i snøen med baken.

«Ja ... ja, dette kattekreket bor hjemme hos oss nå. Holdt på å fryse i hjel utenfor huset vårt. Det er ikke jeg som har ødelagt den, den var i stykker fra før av. (Vi sitter tause en stund, så sier jeg at) Jeg savner deg.» Jeg kjenner noe mykt mot armen. Katten har lagt hodet sitt i min håndflate.

Fra scene 18

Roller: Ove, barnet, Parvaneh, legen

Får en «Innbydelse til fødselsdagsselskap» av sjuåringen. Hun ønsker seg bare én ting, men den er så dyr at hun først ikke vil si det. Til slutt gir hun meg en lapp med bare ett ord på: «Ipad».

Ove: «Hva faen er det?»

Sjuåringen: «Ipad. Det er en slags datamaskin. Det finnes egne tegneprogrammer til den. For barn.» Det lyser av øynene hennes. Et lys jeg kjenner igjen

På bursdagen fingrer den nyslåtte åtteåringen forundret med ipad-esken som om hun ikke helt tør å tro at det er det hun holder i hendene. Jeg sier at det er sånn jeg føler meg hver

gang jeg har kjøpt en ny Saab. Jeg får en klem og «takk, bestefar». Bløtkake er ikke helt min greie, så jeg bestemmer meg for å gå en runde med katten, som kommer ruslende med kremfløte i barten. Parvaneh sier at hun kommer klokka åtte i morgen tidlig for å øvelseskjøre. Greit nok, det.

Det er blitt bekmørkt ute. Da jeg har kommet omtrent til boden, ser jeg noe bevege seg nede ved kommunisthuset til kildesorteringsfamilien. Men de er da fortsatt i Thailand? (Jeg roper:) «Hallo der! Hva er det dere driver med?» Jeg ser at skyggene nede ved huset stopper opp, og jeg hører stemmer. En av dem tar noen skritt i min retning og skriker, jeg løper rett mot dem. Det hogger til i brystet. Først tror jeg at en av dem har greid å overfalle meg. Men så hogger det til igjen, og jeg går over ende i snøen. Jeg hører løpende fottrinn og prøver å rope, men jeg har ingen luft igjen i brystet. I det fjerne hører jeg stemmen til Parvaneh. Det siste jeg rekker å tenke før alt blir svart er at jeg må få henne til å love ikke å la ambulansen kjøre inn mellom husene.

Kjærlighet er noen merkelige greier, den tar seg de mest overraskende uttrykk. Jeg våkner av at Parvaneh deljer løs på armen min med begge håndflatene.

Parvaneh: «Din JÆVEL! Du VÅGER ikke å gå hen og dø fra meg, forstår du det?!» Så begynner hun å gråte.

Ove: «Nå må du se å ta deg sammen litt, jente» (sier jeg hest).

Jeg blir avbrutt av noen som stammer, en bebrillet lege i sånne plast-tresko.

Legen: «Parr ... Parr ... man ...»

Parvaneh: «Parvaneh.»

Legen: «Du står oppført her som nærmeste pårørende.»

Parvaneh: «Åhh, nærmeste pårørende ...»

Ove: «Ja, ja.»

Legen: «Ove har en hjertefeil, hjertet er for stort. Det går an å holde under kontroll hvis han bare tar medisiner.»

Fire dager senere halter jeg hjem støttet av henne og Patrick, den ene på krykker og den andre på tjukken. På kjøkkenbordet ligger det tegninger. Parvaneh sier at jeg ikke må ta ille opp det de skriver. Det skal vel ikke hun bry seg med, de får kalle meg hva faen de vil. Jeg setter opp tegningene på kjøleskapet, den med «Til bestefar» på øverst.

Fra scene 19. Tiden går
Roller: Ove, Parvaneh

Samme kveld hjalp Parvaneh og jentene meg å rydde i huset. Vi pakket hver enkelt av Sonjas ting inn i avispapir og la klærne hennes forsiktig ned i pappesker. Ved halv-tiden grep Parvaneh tak i armen min, og så ble det en ny tur til sykehuset. Det ble en gutt.

Parvaneh besto førerprøven. Jeg viste Sonja bilder av gutten. Jeg viste dem til alle jeg traff. Journalistdama flyttet inn hos Jålebukk-Anders med Audien. Jeg kjørte flyttebilen. En Saab-Scania. Og så ble det bryllup: Mirsad entret rådhuset iført svart dress. Der sto Jimmy og ventet. Jeg var forloveren hans, i ny blådress. Festen ble holdt på kafeen til Amel. Året etter adopterte de en liten jente. Hver dag klokka tre tar Jimmy henne med til Rune og Anita. Patrick kom til meg med et par fra kvartalet ved siden av som holdt på med å pusse opp og hadde støtt på problemer da de skulle rive en lettvegg. Treåringen ble en seksåring, slik treåringer ikke tar fem øre for å gå hen og bli etter hvert. Jeg fulgte henne til skolen på hennes første skoledag. Livet er noen pussige greier.

Fra scene 20. (Parvaneh-monolog:) Ove sover dypt
Roller: Parvaneh

Ove: «En søndagsmorgen nesten på dagen fire år etter at Parvaneh og Patrick braste inn i postkassa mi med tilhengeren, våknet Parvaneh som om noen plutselig hadde lagt en iskald hånd på panna hennes. Det var ikke måkt utenfor huset mitt. Hun låste seg inn med ekstranøkkelen sin. Løp opp trappa til andre etasje. Det så ut som om jeg sov svært tungt. Hun syntes aldri hun hadde sett ansiktet mitt så fredfullt. Katten lå med det vesle hodet sitt forsiktig plassert i min håndflate. Parvaneh satte seg på sengekanten min. Katten reiste seg og la seg i fanget hennes. Hun strøk meg over håret, bøyde seg fram og hvisket: «Hils Sonja og takk henne for lånet». Så tok hun konvolutten med navnet sitt på som jeg hadde lagt på nattbordet.»

Fra scene 21. Testamente
Roller: Ove

Adrian skal ha Saaben. Alt det andre får du ta deg av. Nøkler til huset har du jo allerede. Katten spiser tunfisk to ganger om dagen og vil ikke gå på do hos fremmede. Respekter det. Alle bankpapirer og den slags ligger hos en advokat inne i byen. Det står 11.563.013 kroner og 67 øre på bankkontoen. Det er penger etter faren til Sonja, som var en gammel gnier. Og hadde aksjer. Sonja og jeg fant aldri ut hva vi skulle gjøre med dem. Ungene dine skal ha en million hver når de fyller atten, likeså jentungen til Jimmy og Mirsad. Resten av pengene er dine, og du lar faen ikke Patrick

forvalte dem. Sonja ville ha likt deg. Ikke la de nye nabojevnlene kjøre bil inne på boligfeltet.

/Ove <DU ER IKKE EN KOMPLETT IDIOT.>